

DAMM, JANNE

**Ett äfventyr på Ulriksdal : sann tilldragelse
ur framlidne konung Carl XV:s enskilda lif :
bearbetning efter lustspelet af samma namn /
med förf:s tillåtelse utförd af Løjtnant Frisk**

København
1878

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

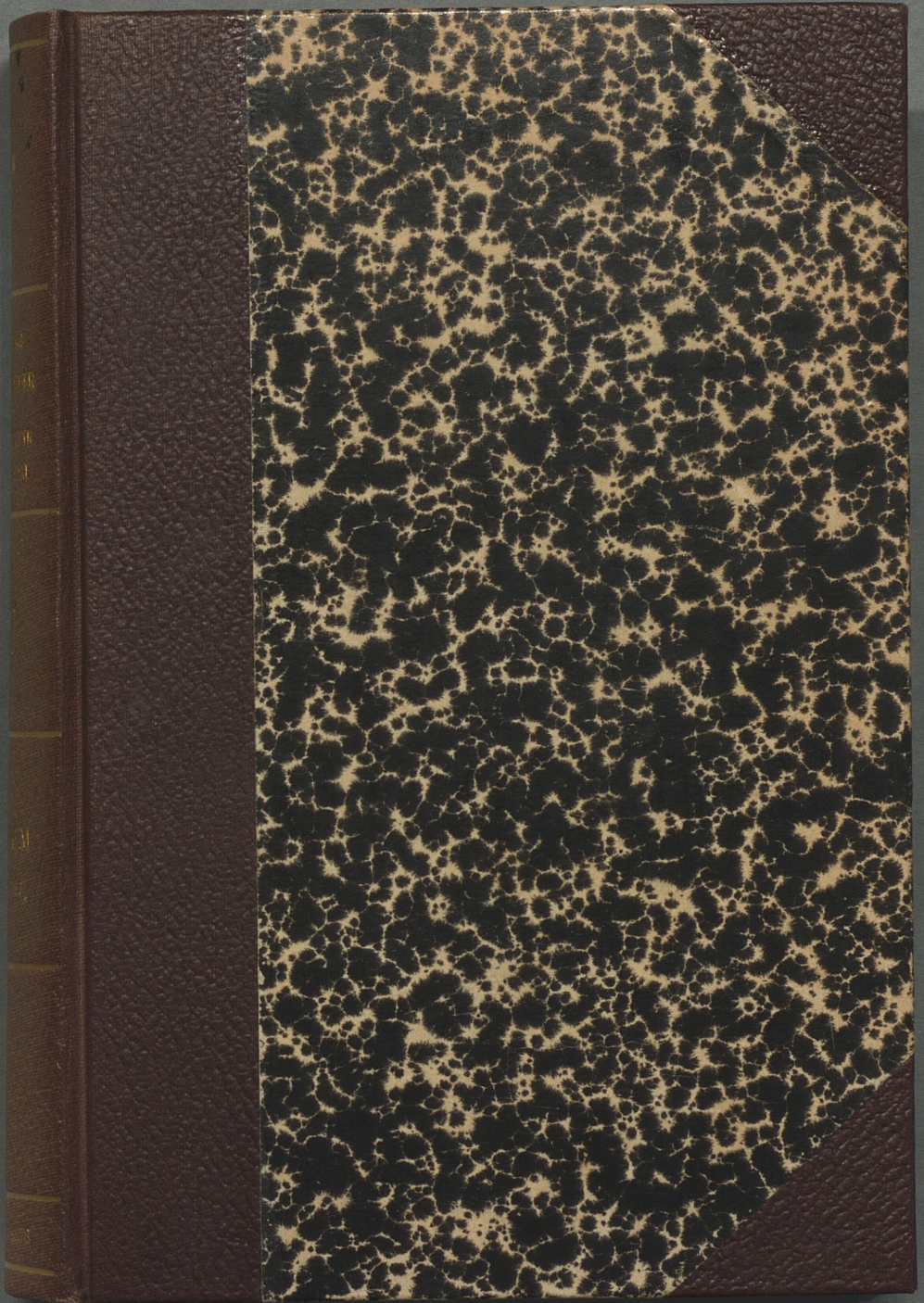
- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

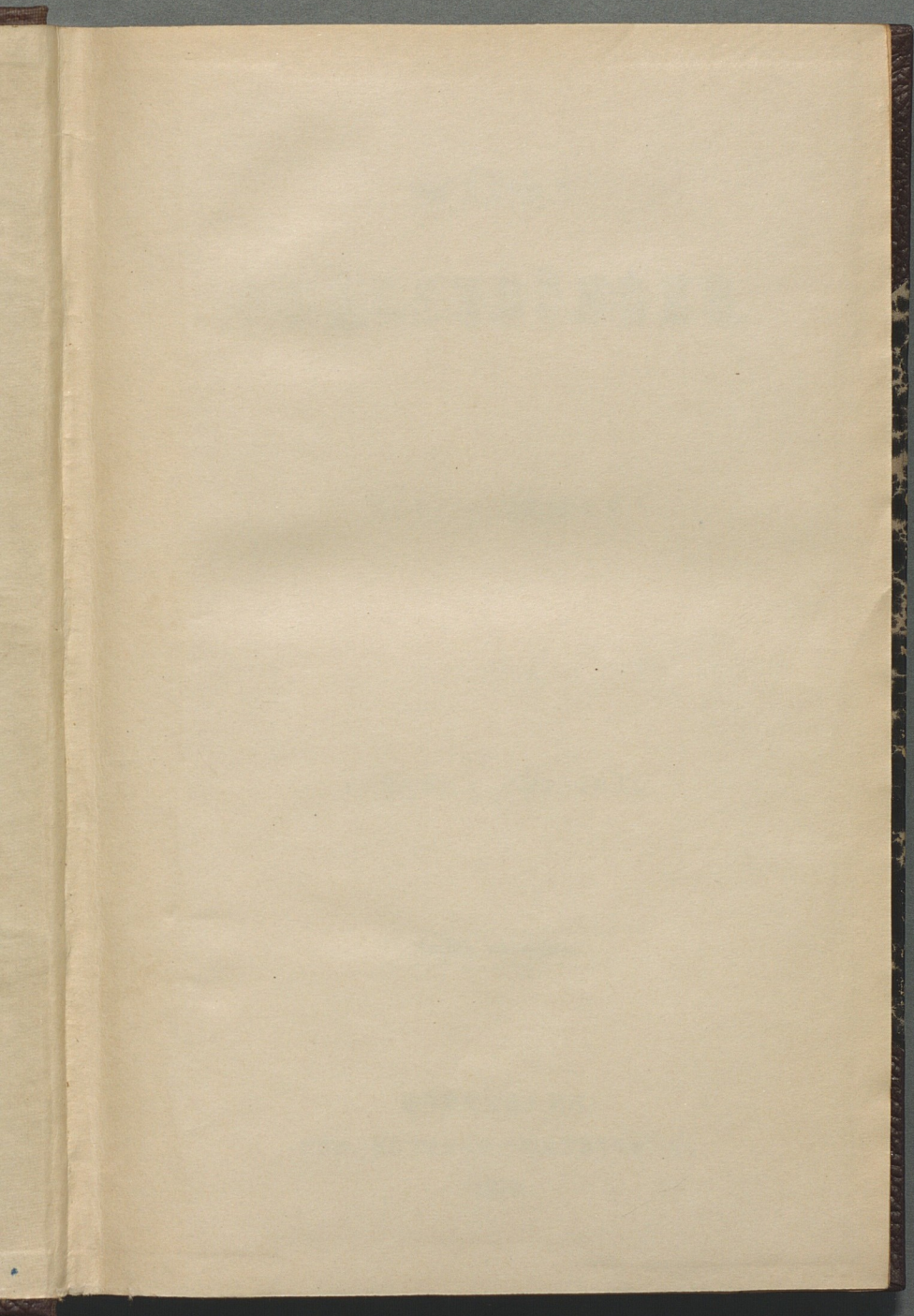
Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

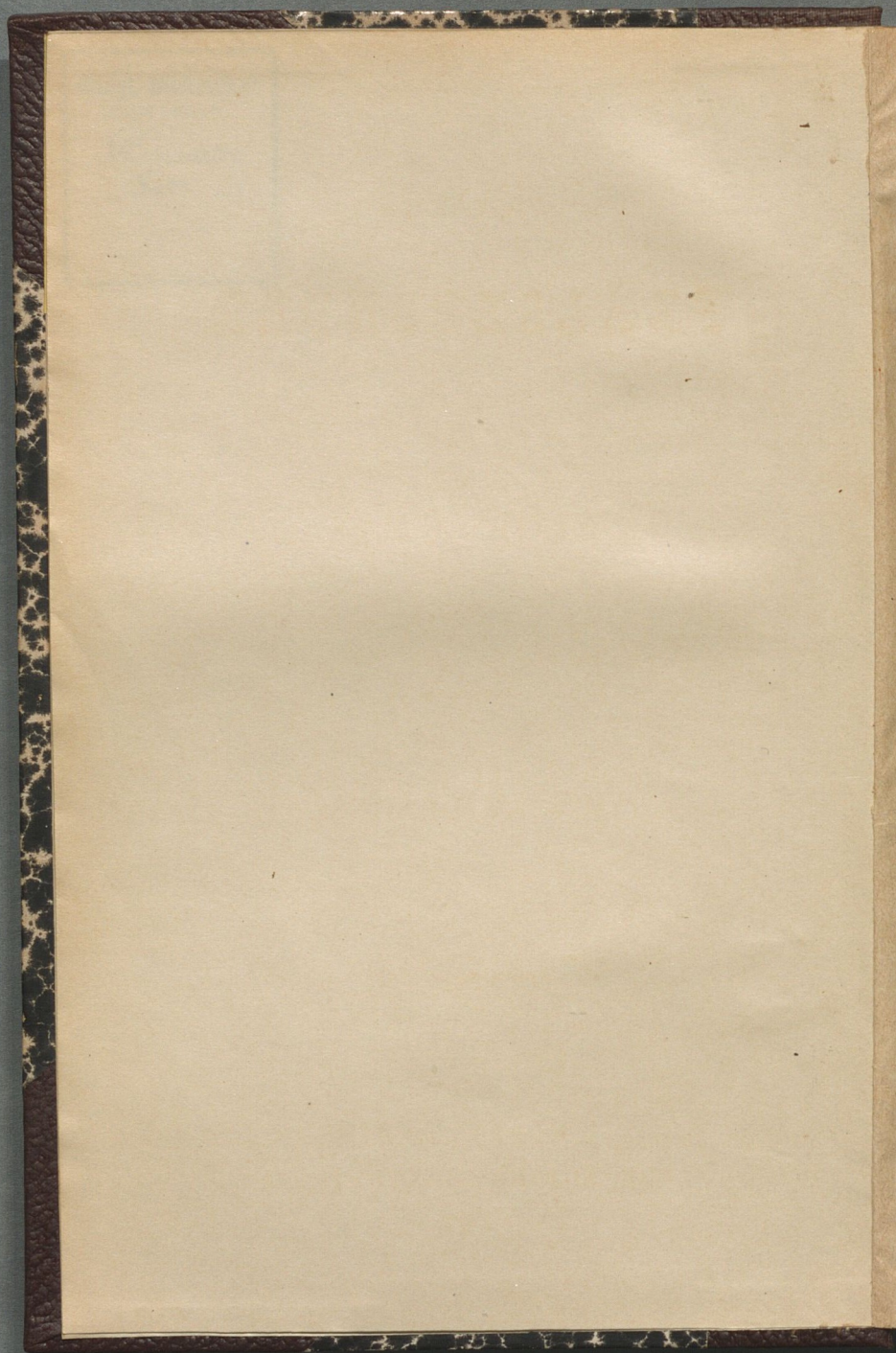
- <http://search.books2ebooks.eu/>

Kongl. Biblioteket.
STOCKHOLM.

Roman
Sv.

Ett äfventyr på Ulriksdal,

sann tilldragelse

ur framlidne

Konung Carl den femtondes enskilda lif.

Bearbetning efter lustspelet af samma namn,

med författarens tillåtelse

utförd af

Löjtnant Frisk.

KÖPENHAMN.

P. HANSENS FÖRLAG.

1878.

Att ämne af Linköping

1844

Konungens Hofbibliothek

1844

1844

1844

1844

CHR. ELTONGS BOKTRYCKERI.

CARL DEN FEMTONDE, DEN HURTIGE.

Plats, gif plats! Der kommer kungen
Snabb som stormvind öfver ljungen,
Carl den femtonde till häst!
Var det Mars, som kom till jorden
För att i den höga Norden
Fira åter krigets fest?
Dock ej varaktig stad hos oss du fann,
Du som ett stjernskott lyste och försvann.

Svärmande för allt det sköna,
Visste kungligt du belöna
Dikt och konst hvar dem du såg.
Ridderlig i skick och hållning,
Rank och högvext, en förtrollning
I ditt hela väsen låg.
För qvinnan idealet af en man,
Med flärdlöshet du männens hjertan vann.

Aldrig fanns i Svea rike
Uti gifmildhet din like,
Öppen alltid var din hand.
Hvem kan tälja dessa alla,
Som du räddat från att falla
När de nått re'n fallets rand?
Hur stark din arm, hur manligt än ditt blod,
Att säga „nej“ du aldrig hade mod.

Alla visste att din klinga
Redo var ur skidan springa
För att falla ned så tung.
Alltid rustad fullt till striden
Gaf du oss den gyllne friden,
Det din storhet var, o kung!
När bonden gick bak plog med lutad rygg
Ditt svärd han visste gjorde skörden trygg.

Enkel uti drägt och seder,
Rättfram som en man af heder
I den gamla, goda tid,
Folkgunst vann du lätt, nationen
Bar den sjelfmant fram till thronen,
Der på en gång kärf och blid
Du satt, och alla kände: fosterländskt
Ditt sinne var, ditt hjerta äkta svenskt.

I.

Kung Carl!

Hvilken klang hafva icke dessa ord!

Hvilka stora minnen väcka de icke i hvarje svenskt sinne!

På hvilket blad af häfden vill du väl finna tre på hvarandra följande så stora namn, som de tre svenska Carlarnes?

Alla tre dogo i sin kraftfullaste ålder och dock hade de hunnit att göra sig odödliga.

Carl den tionde Gustaf var den store Gustaf Adolfs värdige systerson. Också han förde svenska vapnen till ära och segrar och eröfrade Skåne, Halland och Blekinge, dessa tre herliga juveler i Sveriges krona.

När skall Sveriges folk resa en staty åt „Nordens ljungeld“?

Han son, Carl den elfte, den store rikshushållarn, värnade först manligt faderns eröfringar och ordnade sedan under fridens hägn landets finanser på ett sådant sätt, att Sveriges allmoge glädde sig åt ett välstånd, hvilket före honom varit fullkomligt okänt, och hvartill endast bernadottidarnes fredsälla tidevarf kan framvisa ett motstycke.

Carl den tolfte's hela lif var en saga så fantastisk, så storartad som ingen annan. Kraft, mod, tapper-

het, gudsfruktan och tarflighet prydde den hjelte, hvilken i alla tider skall minnas såsom den personifierade svenskheten. Stark som ett af Nordens malmrika berg trotsade han ödet, och han föll besegrad, men oböjlig.

Store Carlar, väldiga kämpagestalter från Sveriges storhetsperiod, om I från stjärnehimlen kunde skåda ned till ert älskade Sverige, så gladdet det visserligen edra odödliga själar att på Sveas thron åter uppsteg en Carl, hvars hjerta klappade lika fosterländskt som edert, och som intet högre önskade än att kunna träda i edra stora fotspår.

Väl blef detta honom ej förunnadt, under hela hans regering fick landet njuta af fredens välsignelse, men hvarje svensk kände dock instinktmässigt att „kung Carl“ hade hjertat på rätta stället och att om krigstrumpeten smattrat, så skulle han som de stora Carlarnes värdige efterträdare gått främst i spetsen för de blågula skarorna

Hvad var det då, som gjorde Carl den femtonde så älskad af svenska folket?

Denna fråga er lika svår att besvara som om någon frågar en man hvarföre han älskar en viss kvinna. Han vet att han älskar henne, men orsaken är omöjlig att bestämma.

Carl den femtonde var en högvext, ståtlig figur, en äkta nordisk kämpagestalt. Han var derjemte en ovanligt vacker karl och i hans ögon låg ett uttryck, som ovilkorligen drog allas hjertan till honom.

Han var känd som en oförfvägen ryttare och man berättar om hans ridter nära nog lika vidunderliga historier som om Carl den tolfte.

Hela hans sätt att vara erinrade om forntidens enkelhet. Han kunde visserligen vid högtidliga tillfällen uppträda med konungslig värdighet, men som

enskild man bragte han alla att glömma konungen för att älska menniskan.

Ulriksdal var hans käraste vistelseort. I dess natursköna omgifningar ströfvade han ofta ensam omkring för att inandas skogens friska doft, för att lyssna till foglarnas melodier, för att finna partier egnade att med penseln återgifvas på duken.

Dessa utflygter hade äfven en annan bevekelsegrund. Han ville komma i beröring med menniskor, för hvilka han var okänd; han ville lära känna de innersta tankarna hos det folk, hvars spira börden satt i hans hand.

Det var en äkta nordisk sommardag. Solens strålar voro brännande som under tropikerna, men värmen kändes dock icke tryckande, ty på stranden mildrades den af en lätt bris och inne i skogen gäfvö trädens lummiga kronor en angenäm svalka.

Tankfull skred konungen framåt, än på banade vägar, än genom de tätaste busksnären, emellanåt stannande för att beundra naturens utomordentliga skönhet.

Understundom försjönk han i djupa tankar och gaf, såsom han ofta plägade, dessa bunden form. Han var än äkta nordisk skaldenatur, en improvisator såsom de gamla isländska skalderna, och om han ej varit född att bära en konungakrona, så skulle diktens lagerkrans hafva smyckat hans hjessa.

Vid en liten öppen plan inne i skogen satte han sig på en mossklädd sten under en väldig eks lummiga krona. Rundt omkring honom uppstämde foglarna sin tjusande sång, millioner insekter surrade omkring och glänste i solstrålarna, mellan trädstammarna framskyntade hafsviken, himlen hade denna härliga azur, som utmärker naturens högtidsdagar.

Låtom oss försöka att kasta en blick in i den

kunglige drömmarens inre och lyssna till den sång
hans hjerta qvad, under det hans hänförda blickar
hvilade på de praktfulla omgifningarna.

— Så är jag ändtligen min egen herre!
Jag, herrskarn öfver tvenne kungariken,
Har list och tusen omsvep nödgats bruka
För att ett ögonblick få vara ensam
I dessa undersköna skogar. Här
Är jag blott menniska, här är jag fri
Från hvarje boja etiketten hopsmidt.
Jag Söders myrtenlundar sett, jag andats
Det starka doftet af miljoner blommor,
Men hjertat dock såväl som ögat långtat
Beständigt åter till det kära Norden
Och till dess stolta gran- och furuskogar,
Ett diadem kring bergens hårda tinnar.
Der barrenes vällukt med linneans blandas,
Det starka med det blyga smälter samman.

Jag tackar dig, allgode gud, att du
Min vagga stälde här, högt upp vid polen,
Att Skandinavien blef mitt fosterland,
Mitt sköna, minnesrika fosterland.

Du, som i hjertats hvarje vinkel läser,
För hvilken ingen tanka är fördold,
Du vet att Svea aldrig egt en son,
Som henne högre älskat har än jag!
I nattens stilla timma har jag gråtit
Af sorg att jag ej alla kunnat göra
Så lyckliga som jag det önskat. Ack,
Ej kungen har den makt, som världen tror;
Hans goda vilja ofta maktlös är.

Min vän och broder, Fredrik utaf Danmark,
 Du från din himmel sett mitt hjerta gråta
 Mer bitter tår än nånsin ögat fälde
 Af sorg att svenska lejonet var bundet
 Med listens och illfundighetens bojor,
 Då danska hjeltar kämpade och vunno
 Af ära och af lagrar nog, men dock
 I alltför olik kamp inunder lågo.
 Om svensk och dansk och norman hade stått
 Med rygg mot rygg och kämpat såsom fordom
 Den gamle Starkodder med tre par armar,
 Så frossade ej nu omätlig örn
 På Danmarks och på Nordens varma hjertblod.
 O, må en gång ett stort och enigt Norden
 Med asakraft slå troldoms lömska slägte,
 Befria bröderna i syd och öster
 Och Dannebrog vid blågul fana svaja
 Från Eidern och till sumpig Nevas mynning.

Min lott ej blef att segerns lagrar fläta
 Kring Sveas hjessa och kring egen tinning.
 Jag nekar ej att blodig lager hägrat
 I mina drömmar understundom, men
 Min kärlek till mitt fosterland mig lärde
 Att offra egen lust för allmänt väl
 Och min regering fredsäll var som Freys.
 Om efterverlden ej mitt namn skall minnas
 Med samma vördnad som de stora Vasars,
 Och om det ej som tolfte Carls skall skimra
 I häfden stolt som norrsken öfver polen,
 Är jag dock viss att Saga skall en gång
 Min enkla lefnadsruna teckna så:
 Han längtade att öfva krigisk bragd,
 Men fredsäll dock uti sin graf blef lagd;
 En son utaf sin tid, dess fel han egde

Och uppå guldvigt ej sitt ord han vägde,
 Ty hjertat ständigt han på läppen bar
 Och i förställningskonst han fremling var.

En trast satte sig i trädets krona ofvanför den
 krönte skaldens hufvud och dess rena toner tjuste
 hans öra.

Han fortfor med sin tysta monolog:

— Haf tack, du lilla fogel, för den drapa
 Du egnar kungen, i hvars makt ej står
 Att dig belöna som din sång förtjenar.
 Hvad underbara toner, skära, rena
 Och sammansmältande i harmoni
 Som englars sång i himlens drömda rike.
 Du sångens furste, låna mig din tunga,
 Att jag mitt hjertas känslor mäktar sjunga!
 Matt klinga nu min harpas slag, den finner
 Ej uttryck för den eld i själen brinner;
 För fattigt språket är, det saknar ljud
 Att fly på sångens vingar upp till gud!

En lärkas klockrena toner hördes på något af-
 stånd. Den älskliga sångarn tycktes hänga på en
 solstråle, så orörlig sväfvade fogeln i luften öfven den
 lilla öppna planen inne i skogen.

— Hvad nya toner! Det är lärkan, som
 En konstlös dikt till alltets herre sänder,
 Hans godhet prisar och allt skapadts skönhet.
 Hvad du är lycklig, lilla lärka, der
 Du sväfvar högt bland molnen, jublande
 Och tolkande din kärleksglöd för henne,
 Som gladt beundrande på tufvan sitter
 Och vid sitt hjerta värmer kärleksplanter.

O, att som du jag hade vingar, kunde
 Mig lyfta upp i etherns rena rymder
 Och der min kärlek och min längtan tolka.
 Min kungakrona med dess gyllne ringar
 Jag glad vill byta ut mot dina vingar!

Åter försjönk han i djupa tankar. Han tänkte på sin afidne konungslige vän Fredrik den folkkäre af Danmark, och det var som om en stämma från en annan värld tillhviskade honom att äfven han skulle för tidigt ryckas bort från det folk, som han så innerligt älskade.

Fogelsången fortfor. Dufvan kuttrade, hämplingen, steglitsan, grönsiskan, bofinken uppstämde rundtomkring honom sin enkla melodiska sång, på något afstånd hördes gökens monotona läte. Kung Carl gaf åter sin upprörda sinnesstämning bunden form.

— Förunderligt! Bevingad sångarkor
 Tycks här ha möte stämt. Männ för att hyllning
 Åt kungen gifva? Ja, naturens konung,
 Men ej den svaga varelse, hvars purpur
 För dem har tusenfaldigt mindre värde
 Än guldet ströddt på minsta fjärls vinge.

— Jag dig förstår, du lätta foglaskara,
 Snart skall som du på vingar bort jag fara,
 Men ack, på dödens vingar. Ej jag rädes
 För grafvens mörker, snarare jag glädes,
 Ty när en gång af döden lösas banden,
 Som mig vid stoftet fäst, skall fria anden
 Som fogeln lyfta sig från jordens grus
 Och glad sig svinga till guds faders hus.

Han lutade hufvudet mot handen och satt så länge drömmande. Han var till den grad försjunken i sina tankar, att han icke märkte att ett litet sällskap inträdt på den lilla gläsplanen och slagit sig ned under en annat träd, endast några få steg från der han satt.

het
hvi
fier
ma
rad

rige
skå
serl
upp
länc
att

han
mer
„ku
krig
Carl
för

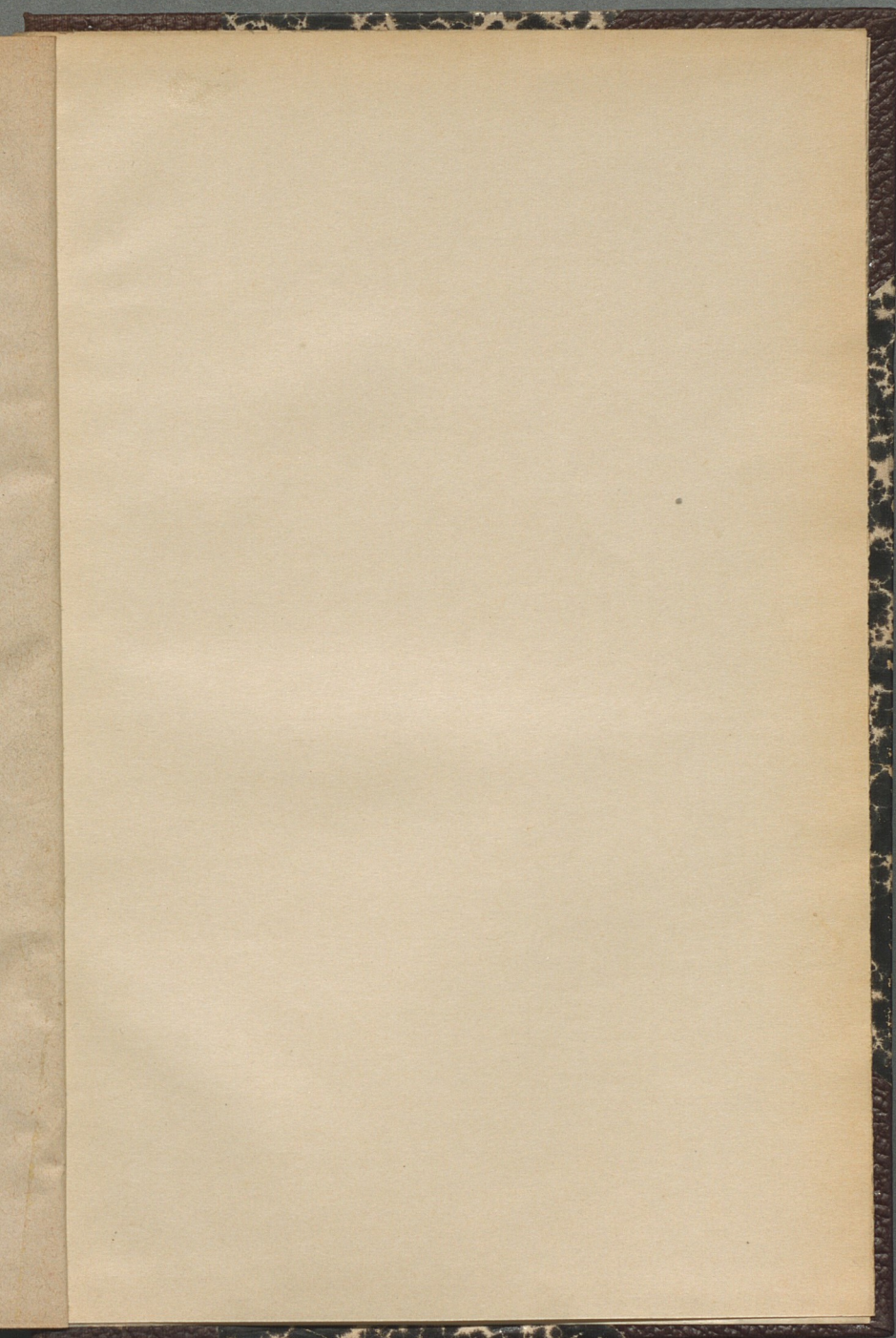
så ä

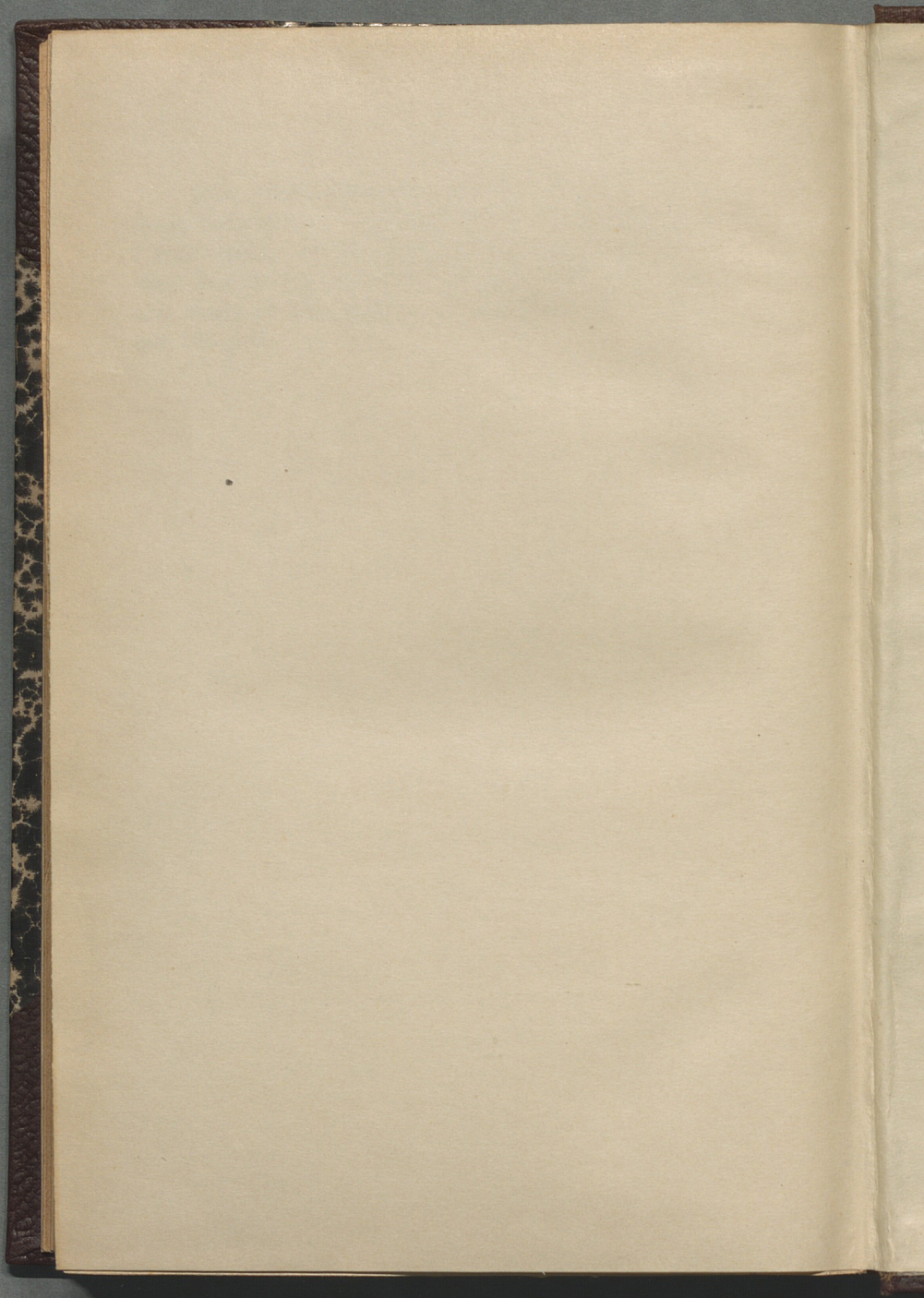
någo
qvin
är o

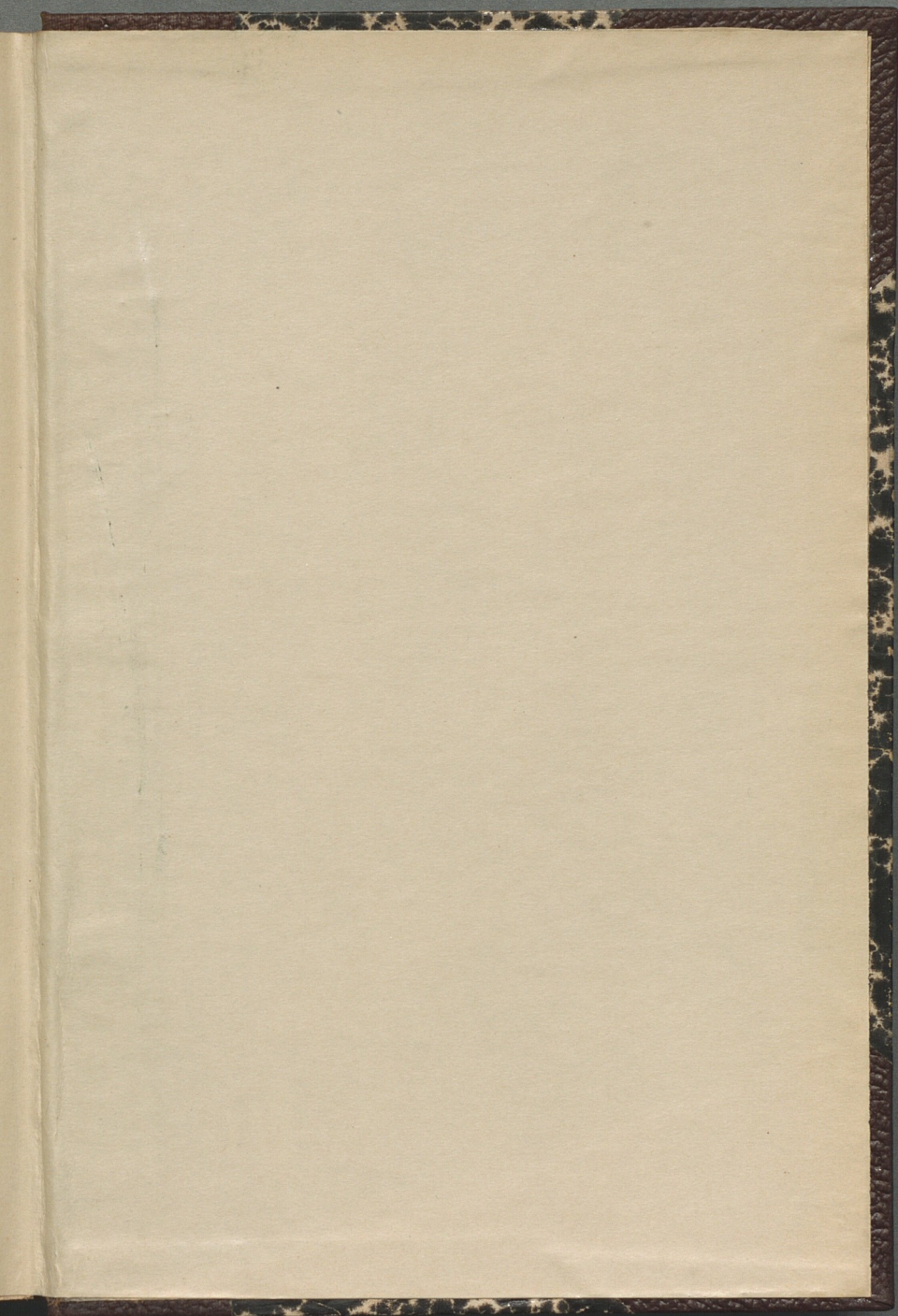
en ä
ovan
som

berä
histo

enke
fälden

Kungl. biblioteket, Stockholm

50001

000 459 781

www.books2ebooks.eu